

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באינטרנט
www.kavnet.co.il

גיליון 435 ♦ טו' אדר א' תשס"ח-כב' אדר א' תשס"ח ♦ 28.2.2008-21.2.2008 ♦ משוגר למנויים בלבד
מו"ל ועורכת: סיגל בן-ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: זהבית 4 יבנה | טל. 03-6354484 | פקס. 050-6812066

מנהלים בירושלים לתמיר; המנהל נשאר בודד במערכה לאחר אירוע אליה בביה"ס

המנהלים תובעים שמשה"ח או מינהל החינוך יספקו להם הגנה משפטית ולא רק ארגוני המורים

במקרה שמנהל ביה"ס ייתבע לדין על ידי הורים או גורם אחר, יספקו להם משה"ח או מינהל החינוך בעירייה הגנה משפטית. לדבריהם, אין להשאיר את הייעוץ המשפטי לארגוני המורים או לאלץ את המנהל להתמודד עם התביעה המשפטית בכספו. בתגובה לפניית המנהלים לשרת החינוך, טוענת יו"ר מועצת ההורים בירושלים, אתי בנימין, כי המנהלים רוצים לפתור בעיות משמעת בביה"ס בדרך מהירה, הכוללת השעיה ואף הרחקה מביה"ס, במקום לעסוק בחינוך לערכים. בנימין מציינת, כי בעקבות שביתת המורים הארוכה התרבו לאחרונה מקרי הפרות המשמעת של תלמידים בחינוך העל יסודי. עם זאת טוענת יו"ר מועצת ההורים, כי ידם של המנהלים הפכה מאז השביתה ל"קלה מידי על ההדק". לטענתה, מספר ההשעיות וההרחקות של תלמידים מבתי"ס גדל בצורה חסרת תקדים מאז סיום השביתה. לדבריה, במסגרת תפקידה כראש פורום מועצות ההורים היישוביות, היא מתבקשת להשתתף ב-4-3 ועדות שימוע להרחקת תלמידים מבתי"ס מידי שבוע, מה שלא קרה לפני השביתה.

בעקבות האירוע האלים שהיה לאחרונה בבי"ס רנה קסין בירושלים, פנו בשבוע שעבר 13 מנהלי תיכונים בעיר במכתב לשרת החינוך, יולי תמיר. במכתב טוענים המנהלים, כי כאשר מתרחש אירוע אלים בתוך בי"ס, מתחיל מסע הכפשה ציבורי שלו ושל העומד בראשו. המנהלים כותבים; "מסע זה כולל לשון הרע ואמירות קשות על תפקודו של המנהל, שעד לאותו אירוע נחשב כמנהל מטפל וחיובי. מנהל ביה"ס נשאר בודד במערכה והוא צריך להצדיק את עשייתו וניסיונותיו להתמודד עם האלימות בביה"ס". המנהלים מוסיפים, כי בכל בי"ס יש תלמידים אלימים המאיימים על חבריהם ואף על הצוות החינוכי. לטענתם, הם נאלצים להתמודד עם התנהגות אלימה של תלמידים אלה ועם הורים זועמים, של תלמידים שנפגעו מהם, ללא גיבוי מספיק משה"ח. המנהלים מוסיפים, כי קשיים אלה לא מאפשרים להם לתמוך ולטפל באופן מקצועי בתלמידים האלימים או להוציאם מביה"ס למערכת המתאימה להם יותר. המנהלים טוענים, כי חוק זכויות התלמיד מאלץ אותם "לעבור מסע ארוך וקשה מאוד" כדי להרחיק תלמידים אלימים מביה"ס. המנהלים גם דורשים, כי

האגף לפניות הציבור במשה"ח; עלייה של 5.5% בכמות התלונות

את גודלו של המחוז. עם זאת, נושאי התלונות העיקריים שונים בכל מחוז. כך, למשל, במחוז מרכז התקבל בתשס"ז מספר רב של תלונות בנושאי אלימות בביה"ס, פדגוגיה והסעות. במחוז צפון התקבלו מספר רב של תלונות בנושא כוח אדם בהוראה. בין התלונות שבהן טיפל האגף אשתקד; באחד מבתי"ס נדרשו מורים לשמש כממלאי מקום בלא קיבלו על כך שכר. בבדיקה שערך האגף התברר, כי הנהלת ביה"ס קיבלה תקציב עבור שעות אלו. האגף הנחה את מנהלת ביה"ס לתגמל את המורים בהתאם להוראות משה"ח. דוגמה נוספת; אחת הרשויות המקומיות גבתה מההורים תשלום עבור שכר מורה. בבירור שערך האגף, טענה הרשות כי המורה הועסק במסגרת תוכנית לצמצום פערים. לרשות המקומית ניתנה הנחיה להפסיק את הגבייה.

בשנת תשס"ז חלה עלייה של 5.5% בכמות התלונות שהוגשו לאגף לפניות הציבור במשה"ח, כך מצוין בדו"ח השנתי של האגף, שפורסם לאחרונה. על פי הדו"ח, בארבע השנים האחרונות חל גידול של 41.3% במספר התלונות שהוגשו לאגף. אשתקד הוגשו לאגף 2,759 תלונות, שמהן נמצאו כ-36% מוצדקות. הנושאים המרכזיים של התלונות בתשס"ז היו; תשלומי הורים, ליקויים בבחינות הבגרות, כוח אדם בהוראה, מינהל ואורחות חיים בבתי"ס. על פי הדו"ח חלה אשתקד עלייה במספר התלונות בנושא כוח האדם בהוראה וירידה במספר התלונות בנושאים האחרים. כ-59% מהתלונות הוגשו על ידי הורים, כ-10% על ידי תלמידים וכ-11% על ידי עובדי הוראה. שאר התלונות היו של ועדי הורים, סטודנטים ואזרחים. בחלוקה למחוזות עולה, כי שיעור התלונות תואם בדרך כלל

בחינוך העצמאי; לימודי ליבה - לא לכל התלמידים

להתרכז בשיעורים. האם טוענת, כי ילדה סובל מליקוי קל בלבד בקריאה ואין לו בעיות התנהגות. בתגובה לפניית קו לחינוך בנושא, נמסר משה"ח, כי הוא רואה בחומרה רבה אפליה בין תלמידים בבי"ס, המנוגדת לחוק. המשרד יבדוק את הנושא ואם תימצא הפנייה מוצדקת, וביה"ס לא ישנה את התנהלותו, ינקטו כלפיו צעדים, כמו שלילת רישיונו.

בתי"ס יסודיים של החינוך העצמאי מקבלים תקצוב מלא משה"ח, ואמורים להפעיל את תוכנית הליבה. בימים אלה הגיעו לקו לחינוך תלונות של הורים לתלמידים לקויי למידה בחינוך היסודי העצמאי. על פי התלונות, התלמידים מורחקים מהשיעורים במקצועות הליבה ונשלחים הביתה מוקדם יותר משאר הכיתה. אחת האימהות מציינת, כי הנימוק שמסר לה מנהל ביה"ס היה, שבנה מתקשה

בדרכים במחוז צפון, מרגלית רטר, מדובר במשמרות הזה"ב הראשונות במגזר הערבי בצפון. לדבריה, הקמת משמרות הזה"ב ביישוב היא חידוש חשוב, שישימש כמודל לחיקוי ליישובים לא יהודיים נוספים. ממחוז צפון נמסר, כי במשמרות הזה"ב בכאוכב משתתפים כ-65 תלמידי כיתות ז' מבי"ס היסודי שביישוב. עוד נמסר, כי ההכשרה של התלמידים למשמרות הזה"ב נעשתה על ידי משה"ח בשיתוף עם מחלקת ההדרכה של משטרת מרחב הגליל, המועצה המקומית והרשות הלאומית לבטיחות בדרכים.

עם תום ההכשרה הוענקו לתלמידים תעודות הסמכה. בטקס הענקת התעודות השתתפו קצין זהירות בדרכים ארצי במשטרת ישראל, רפ"ק רם וילנאי, ראש אגף התשתיות ברשות הלאומית לבטיחות בדרכים, רדואן מנסור, ראש המועצה והקב"ט היישובי.

■ **58% מתלמידי החינוך המיוחד משולבים בכיתות רגילות** – השנה משולבים 58% מתלמידי החינוך המיוחד בכיתות רגילות. כך עולה מנתונים שהציג בשבוע שעבר חשב משה"ח, יהודה קיסר, בפני הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים. על פי הנתונים לומדים השנה 28% מתלמידי החינוך המיוחד בכיתות מקדמות במוסדות חינוך רגילים ו-14% – במוסדות חינוך מיוחד. נתונים נוספים; ההוצאה הממוצעת של משה"ח על תלמיד החינוך המיוחד בחינוך הרגיל ב-2007 עמדה על 20,500 ש"ח. ההוצאה לתלמיד הלומד במוסד חינוך מיוחד היא כמעט כפולה – 40,200 ש"ח לשנה בממוצע. ב-2007 השתייכו לחינוך המיוחד כ-121 אלף תלמידים. בכיתה מקדמת בבי"ס רגיל למדו 10 תלמידים בממוצע, בעוד שבכיתה בבי"ס לחינוך מיוחד למדו 7 תלמידים בממוצע.

■ **דו"ח; 30% מהמורים בחינוך היסודי אינם בעלי תואר אקדמי** – בחינוך העל יסודי כמעט והסתיים תהליך האקדמיזציה של המורים, כך קובע דו"ח מרכז טאוב, "הקצאת משאבים לשירותים חברתיים 2007", שיצא לאור בשבוע שעבר. לעומת זאת, בחינוך היסודי עדיין 30% מהמורים, במגזר היהודי והערבי כאחד, אינם בעלי תואר אקדמי. מחברי הדו"ח מציינים, כי השינויים ברמת ההשכלה של המורים בעשורים האחרונים הם הישג חשוב למערכת החינוך. הדו"ח מזכיר, כי לפני כ-25 שנה היו רק 14.8% מהמורים בחינוך היהודי ו-8.6% מהמורים במגזר הערבי בעלי תואר אקדמי אחד לפחות. לעומת זאת, בשנת 2007 היו 70.4% מהמורים במגזר היהודי ו-69.7% מהמורים במגזר הערבי בעלי תואר אקדמי אחד לפחות. בחטיבות הביניים – 90% מהמורים במגזר היהודי ו-85% מהמורים במגזר הערבי הם בעלי תואר אקדמי. בחטיבה העליונה – 84% מהמורים במגזר היהודי ו-86% במגזר הערבי הם בעלי תואר אקדמי אחד לפחות. בחינוך הקדם יסודי נמוך בהרבה שיעור הגננות המחזיקות בתואר אקדמי; 66% במגזר היהודי ו-62% במגזר הערבי. על פי הדו"ח, מלבד מורים אקדמאים עובדים כיום במערכת החינוך במגזר היהודי 20.7% מורים בעלי תעודת מורה בכיר ו-4.9% – בעלי תעודת מורה מוסמך. ל-3.9% מהמורים במגזר היהודי אין תואר אקדמי או הסמכה כלשהי להוראה. במגזר הערבי – 21.4% מהמורים הם בעלי תעודת מורה בכיר ו-3.2% בעלי תעודת מורה מוסמך. 5.9% מהמורים במגזר הערבי אינם בעלי תואר אקדמי או הסמכה כלשהי להוראה.

■ **לראשונה; משמרות זה"ב בחינוך הערבי בצפון** – במועצה המקומית כאוכב אבו אל-היג'א שבגליל המערבי הוקמו לאחרונה משמרות זה"ב. לדברי הממונה על תחום הבטיחות

הזמנה

הסתדרות המורים בישראל
המזכירות הפדגוגית

שוויון הזדמנויות בחינוך, האמנם?

הסתדרות המורים רואה את עצמה כתנועת מחנכים. המזכירות הפדגוגית חרתה על דיגלה לקדם נושאים חינוכיים חברתיים במערכת החינוך שמשפיעים על פני החברה בישראל.

המזכירות הפדגוגית מתמקדת בבעיה של אי מתן שוויון הזדמנויות בחינוך - עובדה שמנציחה את הפערים החברתיים בישראל, ועוסקת בנושא מזווית שונות.

הנכם מוזמנים לקחת חלק בתהליך חשוב זה ולבוא למפגש שיתקיים ביום ב' י"ט באדר א' ה-25/2/08 בין השעות 18:00-15:00 בבית הסתדרות המורים באולם 601, ברחוב בן סרוק 8 תל-אביב.

על סדר היום:

15:00-16:30 הרצאה ודיון - **מיגדור מקצוע ההוראה, ההוראה כמקצוע נשי, יתרונות וחסרונות** - פרופ' סילביה ביז'אוי, מכללת בית ברל והמכללה למנהל.

16:45-18:00 **דימוי הבלונדינית בקולנוע, ממרלין מונרו ועד מדונה** - הגב' רחל אסתר קין מרצה לקולנוע ותסריטאית.

נא אשרו בספח זה השתתפותכם לפקס: 03-6922903 לידי סוזי עד תאריך 15/2/08 או לכתובת: המזכירות הפדגוגית בן סרוק 8 ת"א ו/או למייל suzi@morim.org.il

טלפון נייד

טלפון בית

מס' ת"ז

שם פרטי +משפחה

*טלפון לברורים: 050-5600324

60 למדינה במערכת החינוך

■ מיזמי משה"ח לציון 60 שנה למדינה – משה"ח פרסם בשבוע שעבר רשימה של פרויקטים חינוכיים לציון 60 שנה למדינת ישראל, שאותם יזם המשרד או שהוא שותף להם.

"דרך ארץ בשמיים"; מיזם משותף של משה"ח וחיל האוויר. המיזם כולל מפגש של מנהלים ונציגי צוותי החינוך בתיכונים עם מפקד חיל האוויר והפיקוד הגבוה של החיל. כמו כן כולל המיזם פעילות בבתי"ס בהשתתפות קצינים ונגדים מחיל האוויר, חיל חינוך, ביה"ס לקצינים, חיל הים וחטיבת הצנחנים. הקצינים והנגדים ייפגשו עם תלמידי החטיבה העליונה וידונו איתם בנושאים כמו הישגי המדינה, מימוש עצמי מול נתינה והקרבה. במסגרת הפעילות גם יוקרן סרט המציג את הישגי המדינה. הפעילות תתקיים ב-26.3.08 בכל בתי"ס שהביעו נכונות להשתתף במיזם.

"נוער חושב מחר"; התוכנית מופעלת על ידי מטה שנהר במשה"ח בשיתוף מפמ"רים מתחומי דעת שונים, מוזיאון הרצל ומט"ח. מטרת התוכנית היא לאפשר לתלמידים בחינוך העל יסודי להביע את עמדתם ואת תחושותיהם ביחס לדמותה של מדינת ישראל בעוד כשני עשורים. את התהליך מלווה אתר אינטרנט שהוקם על ידי מטח.

"הציפור של המדינה"; פרויקט משותף של משה"ח עם החברה להגנת הטבע, שבמסגרתו תיבחר הציפור הלאומית של ישראל. במסגרת הפרויקט ילמדו התלמידים על ציפורי ישראל ויבחרו בהצבעה את הציפור של הדור הצעיר. הפרויקט מופעל על ידי מרכז הצפרות של החברה להגנת הטבע והמרכז הבינלאומי לחקר נדידת הציפורים בלטרון.

"הרצל - מחזון להגשמה"; את הפרויקט מפעילים מינהל חברה ונוער והיחידה לדמוקרטיה במשה"ח, בשיתוף עם הסוכנות היהודית ומוזיאון הרצל. נושא הפרויקט הוא החזון הציפוי והגשמתו. שיאו של הפרויקט הוא סיור של התלמידים בהר הרצל ובמוזיאון הרצל בירושלים. הפרויקט יתקיים השנה במסגרת תוכנית "להיות אזרח" של מינהל חברה ונוער. ממש"ח נמסר, כי בפרויקט ישתתפו כ-32 אלף תלמידי כתות י'. בהצטרפות לפרויקט תינתן העדפה לבתי"ס ביישובי הפריפריה.

■ תלמידי כיתה י' מלמדים אוריינות שפה את

תלמידי כיתה ז' – בבי"ס אורט רבין בגן יבנה מתקיים השנה פרויקט בשם שלהב"ת – שילוב לשון, הבנה והבעה במקצוע הספרות. במסגרת הפרויקט, מסייעים תלמידי אחת מכיתות י' בביה"ס לתלמידים מכיתות ז' ברכישת מיומנויות לימוד באוריינות שפה. מביה"ס נמסר, כי הפרויקט עוסק בקשר בין אוריינות שפה וחשיבה, בהגדרת סוגי טקסטים, ובסוגיות שונות בהבנת הנקרא וכתובה. כהכנה לפרויקט השתתפו תלמידי כיתה י' בסדנת הדרכה במיומנויות הנחיה מטעם רשת אורט, שהתקיימה בסמינר גבעת חביבה. בנוסף מקבלים תלמידי י' הנחיה והדרכה בשעה שבועית, הקבועה במערכת, מהמורה לספרות, שפרה צדיק. המורה מרכזת את הפרויקט בביה"ס ואף חיברה לו את חוברת העבודה. החוברת תואמת לתוכנית הלימודים בספרות ומתרגלת את הבנת הנקרא וההבעה בכתב. במסגרת הפרויקט, נפגשים התלמידים החונכים פעם בשבוע עם תלמידי כיתות ז'. במהלך המפגש, כל חונך אחראי לארבעה תלמידים, שאותם הוא מדריך ומנחה בהכנת דפי עבודה מתוך החוברת.

בשלב הראשון של הפרויקט, לומדים תלמידי כיתות ז' כיצד להעלות השערות לגבי תוכנם של טקסטים על פי כותרתם. בשלב השני של הפרויקט, לומדים התלמידים איך לקרוא טקסט בדרך מעמיקה. בשלב זה גם בודקים התלמידים אם ההשערות שהעלו על פי כותרת הטקסט לגבי תוכנו היו נכונות.

בשלב השלישי, מתרגלים התלמידים קריאה ביקורתית, הסקת מסקנות מהטקסט, לומדים כיצד לענות תשובות מלאות ועוד.

מיני ישראל - מקסי חוויה

פארק מיני ישראל מציע לבתי הספר מגוון רחב של נושאי ביקור המתאימים לכל שכבה/גיל על פי תכנית הלימודים ועל פי החזון הבית ספרי. בין התכניות הייחודיות:

סיור מזמר בשבילי ישראל

סיור למורים, תלמידים והורים האוהבים זמר עברי. סיור מעגלי בארץ ישראל מצפון לדרום באמצעות שירים. הולכים ושירים את שיריה האוהבים של הארץ.

חפירות ארכיאולוגיות בארץ ישראל

במיני ישראל הוקם אתר חפירות ארכיאולוגיות להתנסות חוויתית של תורת החפירה. חלוקה לצוותי עבודה: חופרים, מפני שפוכת, מסננים, מרפאים ומתעדים. לימוד כתב עברי קדום ותרגול לוח "גזר". הכרות עם אתרי חפירות ארכיאולוגיות מפורסמים בארץ ושחזור מצדה.

בנתיבי 60 למדינה

במהלך סיור חוויתי ומרתק יפגשו הילדים עם קבוצת האתרים המהווים ציוני דרך בכל אחד מעשורי המדינה וילמדו עליהם ועל ייחודיותם. שבילי הפארק בנויים בצורת מגן דוד. כל אחד מששת קודקודיו יציין עשור למדינה. במהלך הסיור נשחזר אירוע מרכזי בכל עשור. באמצעות איסוף רמזים המפוזרים בנתיב הסיור ינסו לפענח קוד של תיבת אוצר בה ימצאו יציקות גבס מאוסף הדמויות הישראליות המיניאטוריות שבפארק לצביעה. וכן הפעלות, תצוגות ותערוכות אוספים בסימן 60 למדינה.

עולים לרגל למיני ישראל - חגיגת מיני ביכורים

מיני ישראל תשמר מסורת עתיקת יומין של עליה לרגל לירושלים. ילדים מכל רחבי הארץ יצעדו בשבילי מיני ישראל בשיר ובריקוד לטכס הבאת ביכורים ברחבה הקרובה לירושלים באווירה של פעם. לכל קבוצה נשחזר את מסלול ההליכה בהתאם למקום מהם הם באים ממנו בארץ. לאחר הטכס ימשיכו הילדים בסיור והפעלות בסימן 60 למדינה. כל הביכורים שיאספו יועברו לנזקקים באותו יום. פעילות יצירה: ביכורי מיני ישראל למבקר: דמות מיניאטורית "האני מגבס" לצביעה.

כמו כן תוצב תערוכה של כלים חקלאיים ובהם יוכלו הילדים להתנסות בתהליך טחינת גרעיני החיטה ויצירת לחם/פיתה.

רב תרבותיות לאומית וחוברתית

במהלך הפעילות ילמדו הילדים להבחין בשוני הרב ובהבדלים הבולטים ובדקויות השוררים בין כולם. בסיוורים מוזמנים מראש ניתן לשלב ביקור ביישוב סמוך (נווה שלום) בו חיים יהודים מוסלמים ונוצרים יחדיו. במהלך הסיור יצרו הילדים תצריף. כיתתי של כל המרכיבים האנושיים שפגשו במהלך הסיור וכן יצבעו את דמותם בתבליט גבס בדומה לבובות הנמצאות בפארק.

בנתיבי לוחמים לירושלים

מורשת קרב היא כלי חינוכי ומשמעותי ותכליתו יצירת הזדהות והפנמת ערכים. באמצעות הסברה, סיפורי קרבות ושחזור האירועים, יכירו התלמידים את איזור ירושלים, אחוות והווי לוחמים מהם, יתחקו אחר מהלכי הפריצה לעיר העתיקה וכיבוש הר הבית.

ניתן לקבל פרטים נוספים בטלפון: 08-9130000 שלוחה 100.

חינוך סביבתי

■ בבי"ס העמק המערבי; סמינר חברתי-כלכלי בעיר הגדולה – שכבת י"ב בבי"ס העמק המערבי שבקיבוץ יפעת, השתתפה החודש בסמינר חברתי-כלכלי בן שלושה ימים. הסמינר התקיים באכסניה ביפו וברחבי תל אביב. במסגרת הסמינר נחשפו התלמידים לנושאים; תנאי החיים של עובדים זרים, מעגלי עושר ועוני וסולידאריות חברתית. ביום הראשון לסמינר סיירו התלמידים בשכונת התקווה, בשכונת הארגזים, בכפר שלם ובתחנה המרכזית הישנה – אזורים שבהם מרוכזות אוכלוסיות חלשות של ישראלים ופועלים זרים. למחרת ביקרו התלמידים במגדלי אקירוב, שבהם מתגוררים עשירי תל אביב. בהמשך הסמינר למדו התלמידים מהי מדינת רווחה, ומה ההבדל בין צדק חברתי וצדקה. כמו כן צפו התלמידים בהצגה במרכז "נא לגעת", שבה משחקים חרשים ועיוורים, ובסרט וסרמיל, המתאר את חייהם של שלושה בני נוער משכונת מצוקה בבאר שבע. התלמידים נפגשו עם בימאי הסרט שסיפר להם על תהליך יצירתו. במהלך הסמינר גם נפגשו התלמידים עם שניים מבוגרי בי"ס העמק המערבי, הלומדים הוראה במסלול חברתי מיוחד בסמינר הקיבוצים, וצפו במצגת שהכינו על הפרטת החינוך בישראל.

■ במקיף ו' באשדוד; טקס הצדעה לחסידי אומות העולם – מועצת התלמידים בתיכון מקיף ו' באשדוד יזמה טקס הצדעה עירוני לפועלם של חסידי אומות העולם. הטקס הופק בהנחיית רכזת החינוך החברתי בביה"ס, שילה כהן. הטקס התקיים ב-27 בינואר, התאריך שנקבע כיום הזיכרון הבינלאומי לשואה. את הטקס הנחו הרכזת ותלמיד כיתה י"א בביה"ס, איתמר כהן. האירוע נפתח בנגינת סקסופון של השירים "דרך ארוכה", ו"הבית ליד המסילה". אחר כך נערכה תפילת יזכור לזכר קורבנות השואה וחסידי אומות העולם, שהקריבו את חייהם להצלת יהודים. במהלך הטקס סיפר בעברית המזכיר הראשון של שגרירות יפן בישראל, מיצוהיקו שינומייה, את סיפורו של הדיפלומט היפני צ'יאונה סמפו סוגיהרה. הדיפלומט הציל כ-6,000 יהודים בעיר קובנה שבליטא בתקופת השואה. בהמשך הטקס סיפרה רכזת מועדון ניצולי שואה באשדוד, רחל גרשון, כיצד ניצלה כילדה פעוטה על ידי חסידי אומות עולם בבודפשט. גרשון גם תיארה כיצד ניסתה, ללא הצלחה, לאתר במהלך השנים את מציליה. במהלך הטקס הגישו תלמידים פרחים לאלמנת חסיד אומות העולם, ספירו דנקוב, ולניצולי שואה שנכחו באולם. בטקס, שהתקיים במתנ"ס דיונה בעיר, השתתפו ראש עיריית אשדוד, צבי צילקר, ראשי מינהל החינוך בעיר, ניצולי שואה, מפקחים, מנהלי בתי"ס, מורים ותלמידים.

■ באורט דרסקי בעכו; מפגש עם חיילים בוגרי ביה"ס – בקריית החינוך אורט דסקי בעכו, מתקיימת תוכנית הכנה לשירות משמעותי בצה"ל. במסגרת התוכנית, השתתפו לאחרונה ראש עיריית עכו, שמעון לנקרי, ו-12 מבוגרי ביה"ס המשרתים בצה"ל, במפגש עם תלמידי שכבות י"א-י"ב. במפגש סיפר ראש העיר על עברו כתלמיד, לוחם ומפקד פלוגה בחטיבת גולני. בוגרי ביה"ס, המשרתים כחיילים בחיל האוויר, ביחידות חי"ר וביחידות מובחרות, סיפרו לתלמידים על המעבר ממעמד של תלמיד למעמד של חייל. החיילים גם תיארו את הקשיים שעמם התמודדו בהצלחה במסגרת השירות הצבאי, השיבו לשאלות התלמידים, ועודדו אותם להתגייס לצה"ל. מנכ"ל אורט דרסקי, לאה חליוה, הדגישה באירוע את חשיבות ההתגייסות לצה"ל ואת ערך הניתנה למדינה, וציינה את גאוות ביה"ס בבוגריו.

■ בעמל קריית מלאכי; משפט ציבורי בנושא סביבתי – במרכז המדעים בבי"ס עמל קריית מלאכי, התקיים לאחרונה שבוע בריאות וסביבה. במהלך השבוע למדו התלמידים על מפגעים סביבתיים והשפעתם על בריאות האדם. התלמידים למדו, בין היתר, על זיהום משאב האוויר והשפעתו על מערכת הנשימה ועל הפגיעה בבריאות שנגרמת על ידי העישון. כמו כן צפו התלמידים בהדגמה של הנזקים הנגרמים לריאות כתוצאה מעישון פסיבי. שבוע הבריאות כלל גם השבוע כלל גם פעילות יצירתית עם הפסל הסביבתי ישראל רבינוביץ. במסגרת הפעילות יצרו התלמידים תמונה למרכז המדעים, המראה את פניה היפות והמכוערות של הסביבה.

בשבוע הבריאות גם התקיימה תחרות לדגמים מפסולת ביתית. התלמידים תכננו ובנו את הדגמים באמצעות ניסויים ומחקר, שכלל איסוף נתונים מהאינטרנט וראיונות עם אנשי מקצוע. בין הדגמים שהכינו התלמידים; מתקן לנייר לניגוב ידיים, מתקן לשקיות ניילון

שבוע הפעילות ננעל ביום שיא, שבמרכזו משפט ציבורי בדילמה סביבתית. במסגרת המשפט התמודדה נבחרת של תלמידי כיתות ט' בשאלה; "האם להרחיב את המתחם המסחרי בקריית מלאכי על חשבון השטחים הירוקים". לקראת המשפט ראינו התלמידים אנשי מקצוע ותושבים מקומיים, חקרו את הנושא והכינו מצגת ונימוקים בעד ונגד הרחבת המרכז.

ומתקן שולחני לקלמרים. במקום הראשון בתחרות הדגמים זכה רובוט עשוי מבקבוקי פלסטיק, שבנתה התלמידה ליאן גולן. שבוע הפעילות ננעל ביום שיא, שבמרכזו משפט ציבורי בדילמה סביבתית. במסגרת המשפט התמודדה נבחרת של תלמידי כיתות ט' בשאלה; "האם להרחיב את המתחם המסחרי בקריית מלאכי על חשבון השטחים הירוקים". לקראת המשפט ראינו התלמידים אנשי מקצוע ותושבים מקומיים, חקרו את הנושא והכינו מצגת ונימוקים בעד ונגד הרחבת המרכז.

התלמידים ששימשו כשופטים פסקו בתום המשפט, כי צריך להרחיב את המתחם המסחרי. הנימוק המכריע היה, שהמתחם המורחב יספק תעסוקה לתושבי העיר, הסובלת משיעור אבטלה גבוה, וגם מקום בילוי.

לדברי מנהלת ביה"ס, חנה הקסטר, עבדו התלמידים לקראת שבוע הבריאות ובמסגרתו בצורה מעוררת הערכה, וניכר היה כי הנושא הסביבתי חשוב לכל אחד מהם.

■ בתיכון אלון ברמת השרון; מורים ותלמידים לומדים על קיימות – בתיכון אלון ברמת השרון הוחלט לאחרונה לשלב בתרבות הבית ספרית את נושא הקיימות – פיתוח כלכלי תוך כדי שמירת הסביבה.

במסגרת החלטה זו, יצא בט"ו בשבט צוות המורים של ביה"ס לביקור בפארק הסחלבים "אוטופיה", שבקיבוץ בחן. המורים צפו בפארק בזנים נדירים של סחלבים, ובהמשך היום האזינו להרצאה בנושא הקיימות מפי מהנדסת העיר מבשרת ציון, האדריכלית נועה אורבך-אבן, שהיא גם אמה של אחת התלמידות בביה"ס. הרצאה דומה העבירה האדריכלית גם בפני תלמידי המגמה המדעית והכיתה הרב תחומית בביה"ס והוריהם. ההרצאה נערכה במסגרת ערב "קפה מדעי", המתקיים בביה"ס מידי חודשיים. מביה"ס נמסר, כי התלמידים והמורים ביקשו שבביה"ס תשולב פעילות לשמירת הסביבה. עוד נמסר, כי ביה"ס מתכנן מיזמים בנושא שימור הסביבה, שיתקיימו בשיתוף עם ארגונים וולונטריים, כמו ה"רשת הירוקה".

ניהול מתקשב משנה את התרבות הארגונית של ביה"ס – ניהול מתקשב משנה את התרבות הארגונית של ביה"ס, כך עולה ממחקר בשם "תהליכי אוריינות המתקשבת של מנהלי בתי"ס יסודיים". המחקר הוצג בכנס צ'ייס למחקרי טכנולוגיות למידה, שהתקיים לאחרונה. את המחקר ערכו גיזה שביב-שניידר ממכללת תלמה ילון, גד יאיר מהאוניברסיטה העברית, וצחי מילגרום ממכללת הדסה. המחקר בדק מהם תהליכי השינוי המתרחשים בקרב מנהלים שעברו מניהול לא מתקשב לניהול מתקשב. במחקר השתתפו 25 מנהלי בתי"ס יסודיים בגילאי 37-57; 14 מנהלים אורייני תקשוב, 8 מנהלים בתחילת דרכם המתקשבת ו-3 מנהלים חסרי ידע בתקשוב. במסגרת המחקר ראינו החוקרים את המנהלים. באמצעות המידע שנאסף בראיונות, בנו החוקרים תרשים המתאר מעבר טיפוסי של מנהל לניהול מתקשב. התרשים בנוי מחמישה "צמתים" וביניהם תנאים הסוללים את הדרך למעבר לצומת הבא. הצומת הראשון הוא "המניע להתמקשבות". המנהל מגיע לצומת זה כשהוא מבין שהתקשוב עשוי להקל וליעל את עבודתו. הצומת השני הוא "נקודת מפנה אישית", המנהל מגיע לצומת זה כשהוא עובר בפועל הכשרה במיומנויות התקשוב. הצומת השלישי הוא "נקודת מפנה תפקודית". המנהל מגיע לצומת זה כשהוא עושה שימוש מעשי בתקשוב ככלי עבודה ניהולי בביה"ס. הצומת הרביעי הוא "נקודת מפנה תרבותית". לדברי החוקרים, כאשר המנהל מגיע לצומת הרביעי מתפתחות אצלו תובנות חדשות, המתבטאות בהטמעת עקרונות מתקשבים בתרבות הארגונית של ביה"ס. בעקבות זאת חלים שינויים בחלוקת הזמן, ובתהליכי החשיבה, הארגון והעדכון בביה"ס. הצומת החמישי נקרא על ידי החוקרים "ניהול רשתי-פרקטלי" (פרקטל – צורה גיאומטרית המורכבת מחלקים שכל אחד מהם דומה לצורה השלמה). מנהל המגיע לצומת החמישי יוזם יוזמות חינוכיות מתקשבות, שלא היו יכולות להתקיים בביה"ס קודם לכן. בשלב זה גם ביה"ס מנוהל כרשת מתקשבת, שבה יש זרימה ישירה של מידע וידע בין הצוות. הניהול הרשתי גם מאפשר יצירת רשתות תקשורת משניות רבות בביה"ס, המאפשרות שיתוף, הערכה

ויצירת ידע חדש. על פי המחקר, הטמעת תרבות הניהול המתקשבת באה לידי ביטוי בכל תחומי החיים של ביה"ס. לדוגמה; המנהלים "המתקשבים" השתמשו במחשב בכל השלבים של הערכת הישגי התלמידים – האבחון, ישיבות ההערכה עם הצוות וכתובת התעודות. תהליך ההערכה הסתמך על מידע מתקשב, מצטבר ומעודכן, ועל תהליך מעקב שיטתי. דוגמה נוספת; הטיפול בבעיות משמעת בביה"ס השתנה מנקודתי למערכתית עם המעבר לניהול מתקשב. החוקרים מציינים, כי המנהלים המתקשבים הרבו לתעד על המחשב את כל אירועי המשמעת בביה"ס, ולהשתמש במידע המצטבר הרלוונטי כדי להחליט כיצד לטפל בכל אירוע.

מציאות מדומה בשירות החינוך המיוחד – מחקר שנערך באוניברסיטת חיפה מצא, כי מערכת מציאות מדומה עשויה לסייע לילדים הלוקים באוטיזם ללמוד לחצות כביש בצורה בטיחותית. לדברי עורכות המחקר, פרופ' תמר וייס ופרופ' נעמי יוסמן, מאוניברסיטת חיפה, אימון באמצעות מערכת מציאות מדומה מאפשר לילדים האוטיסטים לרכוש יכולות שיקלו עליהם להיות עצמאיים. במסגרת המחקר למדו שישה ילדים אוטיסטים, בגילאי 7-12, במשך מספר חודשים כיצד לחצות כבישים וירטואליים, להמתין להתחלפותם של רמזורים מדומים, ולחפש מימין ומשמאל מכוניות מדומות החולפות בכביש. הילדים הראו שיפור ניכר במהלך האימונים ואף סיימו בהצלחה את השלב האחרון של התוכנית. בשלב זה היה עליהם "לחצות" בצורה בטיחותית כביש וירטואלי, שבו נסעו במהירות כלי רכב רבים. החוקרות ביקשו לדעת אם הילדים ישפרו את התנהגותם גם בסביבה האמיתית. לשם כך נבנה דגם של רחובות וכבישים במגרש החנייה של ביה"ס. הילדים נבחנו במבחן של חציית כביש בטוחה לפני הלמידה הווירטואלית ואחריה. החוקרים מצאו, כי שלושה מבין ששת הילדים הצליחו, בעקבות האימון הווירטואלי, לחצות בצורה בטיחותית גם את הכבישים שבדגם.

האגודה להגנת הילד
מפני התעללות פיזית, מינית ורגשית

הצגות וסדנאות לתלמידים בכל הגילאים
הרצאות למורים, גננות ואנשי חינוך

הגנת ילדים במרכז הבמה

לתלמידים מציעה אל"י מבחר הצגות וסדנאות במגוון נושאים בתחום מצבי סיכון ופגיעה. בעזרת סטואציות מחיי היומיום מטופלות סוגיות כמו הזכות לפרטיות והבנה, התמודדות עם חרם, התעללות מינית, פגיעות בילדים בתוך המשפחה, זכויות ילדים, אלימות בחברה ועוד. ההצגות מועברות על ידי שחקנים, והן נכתבו בסיוע הצוות הקליני של האגודה. בהצגות ובסדנאות מסתייעים השחקנים במגוון אביזרים, כמו בובות לילדים צעירים, מולטימדיה.

ההצגות משלבות שיחה עם השחקנים בתוך ואחרי ההצגה. בין ההצגות:

- יעל לומדת לשמור על גופה** - הצגה בנושא שמירת הפרטיות - הצגה חינוכית מניעתית לגילאי 4-7
- חילים קסומות** - הצגה בנושא: כבוד בין ילדים - הצגה חינוכית מניעתית לגן ילדים וכיתות א'-ב'
- לאך אחד אסור לפגוע בי** - הצגה חינוכית מניעתית לכיתות ג'-ד'
- לא מקובל עלי** - הצגה חינוכית מניעתית בנושא ילדים דחויים לכיתות ה'-ו'

למורים, גננות ואנשי חינוך מציעה אל"י הרצאות וסדנאות בנושאים כמו פגיעות בילדים בתוך המשפחה, כיצד לזהות ילד שנפגע, קווים לשיחה מנחה עם ילד פגוע, חובת הדיווח ועוד.

לפרטים; אגודת אל"י, אבן גבירול 14 תל אביב 64077
טל' 03-6091920 נוי, מנהלת מחלקת ההסברה, טל' 054-6445346

מחוז צפון

תפקיד מרכזי – מחוז צפון ערך בשבוע שעבר השתלמות למפקחים בנושא "פיתוח מנגנוני בקרה והערכה לעבודת המפקח הכולל היישובי". בהשתלמות, שהתקיימה במלון חוף התמרים בעכו, השתתפו כ-100 מפקחים. במסגרת ההשתלמות האזינו המפקחים להרצאה בנושא "הערכת עובדים ככלי ניהולי", שהועברה על ידי מנכ"לית חברת מיתמופ לפיתוח משאבי אנוש, ד"ר שלומית קמינקא. כמו כן השתתפו המפקחים בסדנה לבניית שאלון להערכת תפקוד המפקח היישובי וברב שיח בנושא הערכת עובדים.

בהשתלמות הודיעה מנהלת המחוז, אורנה שמחון, כי בקרוב תקים צוות חשיבה רב מקצועי, שיעריך את המשאבים שיידרשו ליישום חוק חינוך חובה עד י"ב. מנהלת המחוז הוסיפה, כי למפקחים היישוביים יהיה תפקיד מרכזי ביישום החוק.

חינוך מיוחד – מנהלת המחוז, אורנה שמחון, ערכה בשבוע שעבר ביקור בביה"ס לחינוך מיוחד אולפנא גלעד, שבמועצה האזורית עמק-המעיינות (עמק בית שאן). באולפנא גלעד לומדים 32 תלמידים בגילאי 12-21. התלמידים הם בעלי רמת משכל תקינה, אך סובלים מבעיות פסיכולוגיות מתמשכות. בביה"ס מתקיימים לימודים במסגרת כיתתית, הכוללים גם הכנה לבגרות במגוון מקצועות, כמו אומנות וקונדיטורות. צוות ביה"ס, שאותו מנהל

באולפנא גלעד לומדים 32 תלמידים בגילאי 12-21. התלמידים הם בעלי רמת משכל תקין, אך סובלים מבעיות פסיכולוגיות מתמשכות. בביה"ס מתקיימים לימודים במסגרת כיתתית, הכוללים גם הכנה לבגרות במגוון מקצועות, כמו אומנות וקונדיטורות.

אלכס קליין, הוא רב מקצועי – חינוכי וטיפולי. מהמחוז נמסר, כי ביה"ס עבר לפני שלוש שנים לקיבוץ חמדיה, והוא זקוק להרחבה כדי לקלוט תלמידים נוספים המבקשים להצטרף אליו. אל הביקור התלווה ראש המועצה האזורית, דני תמרי.

מחוז חיפה

אקלים והישגים – 80% מתלמידי כיתות ה' ו-ו' בטירת הכרמל דיווחו אשתקד על שביעות רצון מהאקלים בבית ספרם בשאלון מבחני המיצ"ב, כך נמסר מהמחוז. על פי נתון זה, עולה שביעות הרצון של תלמידי טירת הכרמל על הממוצע הארצי,

שעל פיו 66% מהתלמידים שבעי רצון מהאקלים הבית הספרי. לעומת זאת, היה הציון הממוצע של תלמידי טירת הכרמל אשתקד במרבית מקצועות המיצ"ב נמוך מעט מהממוצע הארצי. כך, למשל, היה הציון הממוצע של תלמידי כיתות ה' ביישוב בעברית 76 לעומת ממוצע ארצי – 79. הציון הממוצע במתמטיקה היה 60, לעומת ממוצע ארצי – 61.

שלוחה – מנהל המחוז, אהרון זבידה, ביקר בשבוע שעבר במערכת החינוך במועצה המקומית פרדס חנה-כרכור. זבידה ביקר בבי"ס כרכור, שבו לומדים 689 תלמידים. כמו כן ביקר מנהל המחוז בשלוחה הדמוקרטית של ביה"ס, הנמצאת במבנה נפרד, שבה לומדים 123 תלמידים. את השלוחה יזמו הורים, המבקשים להפכה לבי"ס ממלכתי עצמאי. במהלך הסיור בשלוחה הדמוקרטית, צפה מנהל המחוז בשיעורים בכישרון שפה, אומנות ויצירה, ונפגש עם נציגי ההורים והתלמידים. במפגש אמר זבידה, כי פעילות השלוחה במסגרת בי"ס כרכור היא זמנית בלבד. לדבריו יפעלו משה"ח והרשות המקומית למצוא פתרון, שיבטיח בעתיד את הפיכת השלוחה לבי"ס עצמאי.

מחוז מרכז

לשים דגש – מנהלת המחוז, סולי נתן, ביקרה בשבוע שעבר בביה"ס היסודי אורנית, שבמועצה המקומית אורנית. מטרת הביקור הייתה לבחון את תוכנית העבודה והפעילויות המתקיימות בביה"ס במסגרת יישום רפורמת אופק חדש. בתחילת הביקור הציגה המנהלת, גליה אלפן, בפני מנהלת המחוז את התהליך שעבר ביה"ס מאז כניסתו לרפורמה ואת השינויים שחלו בו. בהמשך הביקור הוצגו בפני נתן; כיתת אמן שבמסגרתה עוסקים תלמידי שכבת ד' שעתיים נוספות בשבוע בלימודי האומנות, קבוצת אתגר במתמטיקה שבה משתתפים תלמידים מכיתות ה', שיעורי חינוך לשוני בכיתות ב', ו"חדר כיף", שבמסגרתו מקבלים תלמידים סיוע וטיפול ועוד.

בתום הביקור ערכה נתן מפגש סיכום עם ראש המועצה המקומית, צביקה מה-יפית. ראש המועצה ביקש מהמחוז להמשיך לספק לבי"ס אורנית מעטפת סיוע מקצועי ליישום הרפורמה. מנהלת המחוז ציינה כי ביה"ס עבר שינוי אמיתי משנת הלימודים הקודמת, והבטיחה כי המחוז יקצה לו את מירב הסיוע המקצועי. עם זאת הוסיפה נתן, כי הצלחת

ביה"ס ביישום הרפורמה תלויה בראש ובראשונה בהנהלה ובצוות. מנהלת המחוז גם המליצה לביה"ס לשים דגש על עבודה פרטנית עם התלמידים.

מחוז תל אביב

נבחרו – מנהלת בי"ס אורט מדעים בחולון, שולה מנור, נבחרה על ידי אורט ישראל כאחת משני הזוכים בתשס"ח בפרס החינוך לביה"ס המצטיין של הרשת ולמנהלו. בקטגוריה זו יוענק גם פרס למנהל אולפנית אורט טבריה, אברהם ליפשיץ. מנור מנהלת את אורט חולון זו השנה החמישית. קודם לכן ניהלה מנור את חטיבת הביניים גולדה. מערייית חולון נמסר, כי בתקופת ניהולה של מנור עלה אחוז הזכאות לבגרות בביה"ס ב-15%. עוד נמסר, כי המנהלת הקימה בביה"ס מסלול מצוינות בשם מופת, המושך אליו תלמידים מכל רחבי העיר. מערייית חולון נמסר עוד, כי בביה"ס מופעל מערך תגבור לימודי לתלמידים משכבה ז' ועד י"ב. ביה"ס גם מטפח פעילות קהילתית, כמו איסוף מצרכי מזון לקראת פסח וחלוקתם למאות משפחות נזקקות בחולון. עוד נמסר, כי בביה"ס הורחבה ושודרגה לאחרונה הספרייה, הוקם חדר כושר לתלמידים ונפתחה קפיטריה. טקס הענקת פרסי רשת אורט יתקיים ב-17.3.08 בשפיים.

ננו לוויין – מרכז המדעים בהרצליה והאגודה הישראלית ללוויינות זעירה – INSA, חתמו לאחרונה על הסכם להקמת מעבדת לוויינים במרכז. במסגרת המעבדה, יתכננו ויבנו תלמידים ננו לוויין (לוויין זעיר), שישוגר לחלל בתוך כ-3 שנים. מרכז המדעים בהרצליה החל לפעול בתחילת שנת הלימודים הנוכחית. המרכז הוקם במתחם המשותף החדש של חטיבת הביניים יד גיורא, התיכון החדש ותיכון הנדסאים. בהקמת מרכז המדעים הושקעו כ-10 מיליון ש"ח. במרכז הוקמו 8 מעבדות מדע, הפרושות על פני שלוש קומות, חדרי ספח ומרכז פטנטים לבני נוער.

מחוז דרום

ממוצע – בשנת הלימודים תשס"ח עומד מספר התלמידים הממוצע בכיתה בבתיה"ס היסודיים באילת על 30, כך נמסר מהעירייה. עוד נמסר, כי רק בשלושה מבין עשרת בתיה"ס היסודיים בעיר עדיין לומדים למעלה מ-30 תלמידים בכיתה בממוצע. בתחילת שנת הלימודים הבאה עומד להיפתח באילת בי"ס יסודי חדש, מה שיתרום לצמצום נוסף במספר התלמידים בכיתות.